

Bildung

Decanensymposium
20 september 2017
Daan Roovers

Wie ben ik?

- Filosoof
- Programmamaker (*Human: Filosofisch Kwintet; What's the Right Thing to Do?*; *Rode Hoed*)
- Docent Publieksfilosofie UvA
- Voormalig hoofdredacteur *Filosofie Magazine*
- Schrijver van o.a. *Mensen maken; Nieuw Licht op Opvoeden*

Wat is filosofie?

- Liefde voor de wijsheid
- Verwondering
- Reflectie op de dagelijkse praktijk: 'integrity check'
- De traditie van het kritisch denken
- De strijd tegen vooroordelen
- Ruimte maken in je hoofd om hetzelfde anders te zien

In wat voor wereld leven we?

De prestatiegeneratie

Kruispunt, 17 sep 2017

De problemen van millennials vanuit (cultuurfilosofisch perspectief)

1. Prestatiedruk -> Burn-out
2. Voortdurende vergelijking met anderen
3. Technologische ontwikkeling: Altijd 'aan' staan - > Concentratie / Aandacht
4. Weinig houvast

1. Prestatiedruk - Burn-out

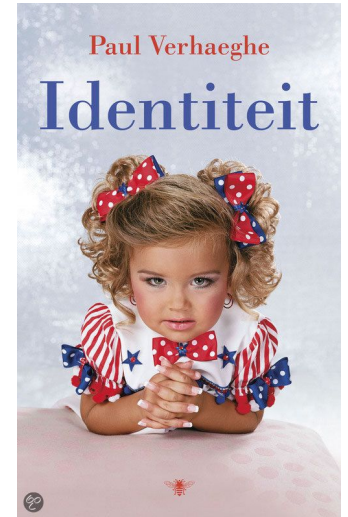
- Van commando-samenleving naar prestatiesamenleving (Byung Chul Han)
- Van taak naar uitdaging
- Van 'ik moet' naar 'ik kan'
- Van luisteren naar de autoriteit naar je eigen opdrachtgever zijn
- Van 'volgzame student' naar 'hi-po'

En uiteindelijk:

- Van nee-zeggen naar system crash: Burn-out

2. Voortdurende vergelijking: Het neoliberalisme in ons hoofd

- Onderlinge concurrentie
- Voortdurend meten en monitoren
- Evaluaties en controles
- Continue zichtbaarheid: de rol van social media
- Onzekerheid

Paul Verhaeghe
Psychoanalyticus
(Roeselaere, 1995)

3. Technologische ontwikkeling: Altijd 'aan' staan

Wie kan zich nog
concentreren?

4. Weinig houvast: Vloeibare moderniteit

- Een samenleving die bestaat uit netwerken ipv structuren
- Een samenleving waarin flexibiliteit de hoogste waarde is

*‘Nooit waren we zo vrij.
Nooit hebben we ons zo
machteloos gevoeld’*

Zygmunt Bauman (Poznan, 1925-
Leeds, 2017)

De problemen van millennials

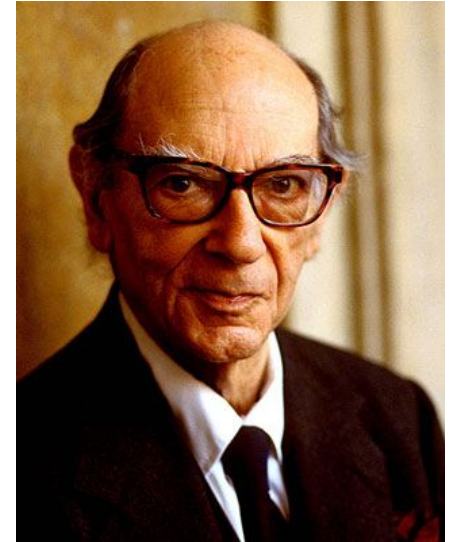
1. Prestatiedruk -> Burn-out
2. Voortdurende vergelijking met anderen
3. Technologische ontwikkeling: Altijd 'aan' staan - > Concentratie / Aandacht
4. Weinig houvast

Dit zijn allemaal problemen die met vrijheid te maken hebben
Er is veel negatieve vrijheid, en heel weinig positieve vrijheid.

Negatieve vrijheid - positieve vrijheid

Isaiah Berlin (Riga, 1909 - Oxford, 1997)

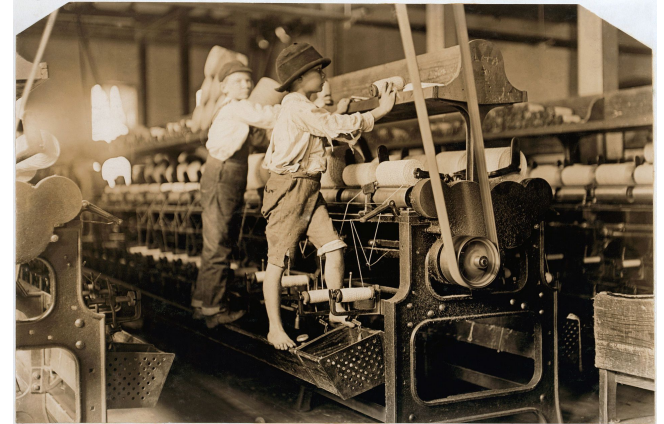
Negatieve vrijheid	Positieve vrijheid
- geen inmenging/bemoeienis	- meester zijn over jezelf
- geen dwang	- zelfbepaling, eigen doelen
- vrij zijn ván	- vrij zijn tót

250 jaar geleden...

De Industriële Revolutie (± 1750)

- Engeland
- Machines
- Lopende band
- Efficiency
- Industrialisering van het lichaam
- Biomacht

Ietsje later

<https://youtu.be/HPSK4zZtzLI?t=20s>

Hoe voorkomen we dat techniek en
economie ons dicteren?

&

Hoe zorgen we dat de mens zichzelf als
individu én als wereldburger
ontwikkelt?

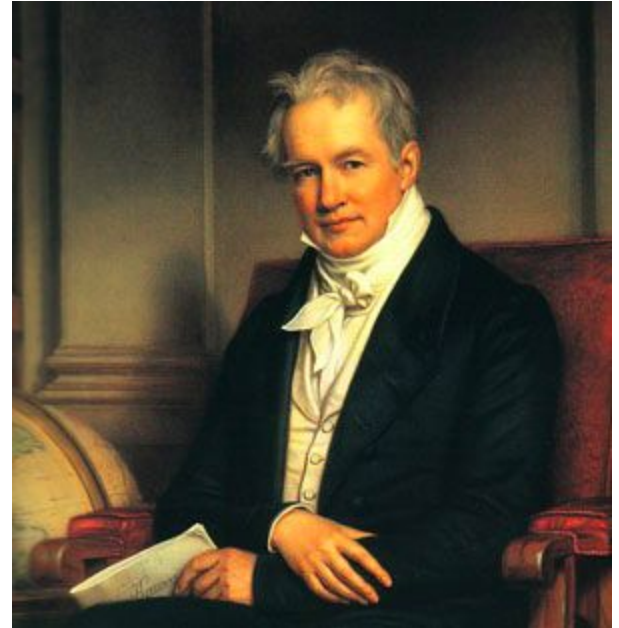
Historische context

- Engeland: Industriële Revolutie
- Franse Revolutie
- De opmars van Napoleon
- Waar was de politieke wil?
- Het antwoord van Duitsland: De hervorming en emancipatie van Pruisen (Frederik Wilhelm III)

Wilhelm van Humboldt (1767-1835)

- Filosoof & Minister van Onderwijs
- Broer van wereldreiziger Alexander
- In nauw contact met Schiller en Goethe
- Grondlegger van de Universiteit van Berlijn
- 'Ik heb zoveel wereld als ik kon aangevat en in mijn mensheid omgezet'
- Speciale opleidingen voor docenten
- Loskoppelen technische vaardigheden en educatie
- De mens moet 'opgetild' worden en leren dat de wereld groter en diepzinniger is dan zijn eigen waarnemingen (via kunst, poëzie, filosofie)

Bildung

Bildung

- Ontwikkeling als mens én als burger
- Freiheitsfähigkeit - Leren omgaan met vrijheid
- Geïnspireerd door Kant: 'Durf te denken' (De Verlichting)
- Omvat
 - Algemene kennis
 - Moreel oordelen
 - Kritisch denken
- Kenmerken
 - Algemene kennis itt tijdgebonden kennis
 - Ontwikkeling itt praktische skills
 - Universele, holistische blik itt zeer gespecialiseerde blik

Ausbildung - Bildung

- Beroepsopleiding: smal
- Vak, specialisatie
- Skills/Competenties
- Kaart lezen
- Algemene vorming: breed
- Traag
- Kritische houding
- Je kunnen oriënteren in de wereld

2017

De digitale revolutie (\pm 2000)

- Digitale techniek
- Smartphones
- Efficiency
- Information overload
- Industrialisering van de geest
- Psychomacht

Hoe voorkomen we dat de techniek en
economie ons dicteren?

&

Hoe zorgen we
dat de jongeren 'Freiheitsfähig'
worden?

Bildung

- Algemene, persoonlijke vorming; Ontwikkeling van je geest, innerlijk leven
- Maar ook: burgerschap (onderdeel groter geheel)!
- Zowel een humanistisch, pedagogisch als een politiek ideaal
- De menselijkheid van de mens (Biesta), itt de inwisselbaarheid, instrumentele of economische waarde
- Scholing betekent: 'niet van de kinderen van schoenlappers schoenlappers maar, maken van kinderen mensen (burgers) maken' (Von Humboldt)
- Een leven lang
- Omvat
 - Algemene kennis
 - Moreel oordelen
 - Kritisch denken

2030...

Stelling

We moeten de studenten niet alleen toerusten met doelgerichte vaardigheden voor de arbeidsmarkt, maar ze beslist óók begeleiden in hun algemene vorming, om ze voor te bereiden op een samenleving die er nog níet is, en waarvan niemand weet hoe die zal zijn.

Vragen?

Daan Roovers, 21 september 2017
daan@daanroovers.nl